

Rigsombudsmanden på Færøerne

Tórshavn, den 24. april 2025

Orientering nr. 08/2025

Bevillingsrammer for finanslov 2026 fremlagt

Landsstyrekvinde for finansanliggender, Ruth Vang (Framsókn), fremlagde den 31. marts 2025 forslag til lagtingsbeslutning om bevillingsrammer (BR) for 2026-2030 (den overordnede finanspolitik for det kommende år), der vises i hovedtal nedenfor:

Mio. kr.	FL2025	BR2026	2027	2028	2029	2030
Driftsudgifter tilsammen	6.909,3	7.236,0	7.314,4	7.384,8	7.467,5	7.561,8
Anlægsudgifter	618,5	650,0	650,0	650,0	650,0	650,0
Indtægter	7.407,4	7.634,0	7.787,4	7.934,4	8.058,5	8.168,5
Fremskrevet DAU-resultat	-120,4	-252,0	-177,0	-100,5	-59,1	-43,4
Tiltag mhp. at bedre resultatet		55,0	90,0	125,0	160,0	195,0
DAU-resultat inkl. tiltag		-197,0	-87,0	24,6	101,0	151,7

Bem.: Tallene for 2025 og 2026 er i årets priser. Tallene for 2027-2030 er i faste priser. Kilde: Fíggiarmálaráðið.

Forslaget, der selv med forudsatte afbødende tiltag for 55 mio. kr. opererer med underskud på næste 200 mio. kr. i 2026, forventes færdigbehandlet, inden lagtingssamlingen slutter. Forslag til finanslov for 2026 skal fremsættes inden udgangen af september 2025.

Fortsat debat om økonomisk holdbarhed og Suðuroy-tunnelen

Landsstyrekvinde Ruth Vang udtalte den 1. april 2025 til KVF, at hun ikke ville tilslutte sig at iværksætte projektet med en undersøisk tunnel til Suðuroy, hvis beslutningen skulle træffes i dag. Udfordringen med den finanspolitiske holdbarhed må løses først. På Framsókn's landsmøde den 29. marts 2025 tilkendegav hun endvidere, at man næppe indleder projektet i denne valgperiode.

Den 3. april 2025 havde lagmanden indbudt alle medlemmer af Lagtinget til et uddybende orienteringsmøde om tunnelprojektet i forlængelse af 1. behandlingen af lagtingslovforslaget om de indledende skridt i projektet. Lagmanden tilkendegav efter mødet i et interview med KVF, at ser man 50-70 år frem i tiden, er han ikke i tvivl om, at tunnelen er den rigtige løsning økonomisk sammenholdt med en færgeforbindelse, men nævnte samtidig, at hvis tunnelen bliver prioriteret nu, må en række andre planlagte anlægsprojekter vente. Også lagmanden finder det tvivlsomt, om selve anlægsloven vedrørende

Suðuroy-tunnelen bliver vedtaget i Lagtinget i denne valgperiode og udtalte: *"Men det, der er vigtigt, når man går i gang med en så stor investering, er, at det er så godt forberedt som overhovedet muligt"*.

Direktør for Landsbanki Føroyar (Færøernes Landsbank), Malan Johansen, udtalte til KVF den 4. april 2025: *"Vi har ikke råd til tunnelen i øjeblikket, fordi vi har en holdbarhedsudfordring. Vi bliver nødt til at løse den først, og så kan vi se på dette projekt"*.

Búskaparráðið anbefaler ændring i fiskeriloven

I forbindelse med Lagtingets behandling af forslag om ændringer i fiskeriloven, hvor det bl.a. foreslås yderligere at skærpe reglerne om udenlandsk ejerskab og kapital i færøske virksomheder med fiskerettigheder, anbefaler Búskaparráðið (Færøernes Økonomiske Råd) omvendt, at de gældende regler om, at udenlandsk ejerskab og kapital skal være afviklet helt i 2032, opblødes. Formand for Búskaparráðið, Johnny í Grótinum, siger til KVF den 14. april 2025, at forbuddet mod udenlandsk ejerskab og kapital er protektionisme, der medfører en snævrere adgang til kapital, problemer med at forny fiskeflåden, lavere produktivitet og værdiskabelse, og at det færøske samfund bliver fattigere. I et samfundsøkonomisk perspektiv ville det med et 5-10-årigt sigte være bedre med en grænse for udenlandsk ejerskab og kapital på fx de nuværende 25 pct.

Der har det seneste årti været meget bred politisk enighed om helt at udfase udenlandsk ejerskab og kapital fra det færøsk fiskerierhverv. Mens den nuværende landsstyrekoalition fastholder denne linje, har både Sambandsflokkurin og Fólkaflokkurin efter udvalgsbehandlingen af forslaget om ændringer af fiskeloven tilkendegivet, at udlændinge bør kunne eje en minoritetsandel i færøsk fiskerierhverv.

Lagtinget gentager færøsk ønske om fuldt medlemskab af Nordisk Råd

Lagtinget har den 22. april 2025 vedtaget beslutningsforslag om anbefalinger fra Nordisk Råd i 2024 og om redegørelsen for rådets virke i 2024. Af Udlandsudvalgets betænkning i sagen, som et enigt udvalg står bag, fremgår bl.a., at Færøerne fortsat må overveje, om det giver mening at forblive i det nordiske samarbejde, hvis det ikke lykkes at opnå fuldt medlemskab i den nærmeste fremtid. Det udtales i betænkningen bl.a.: *"I 2026 har Færøerne og Danmark formandskabet sammen i Nordisk Råd. Dette bør være en god anledning til at gennemføre planen om at sikre Færøerne fuldt medlemskab i Nordisk Råd."*

Framsókn's forkvinde: Status quo er ikke en mulighed

Framsókn afholdt årsmøde den 29. marts 2025. Partiets forkvinde, Ruth Vang, udtalte her, at den aktuelle udvikling i Grønland understreger behovet for en nyordning af rigsfællesskabet – også for Færøerne. Hun oplever bred politisk enighed på Færøerne om *"en horisontal, sidestillet relation"* og forventer, at afgørelsen, som paragraf 6-nævnet (aktiveret som følge af uenighed om Færøernes mulighed for selvstændigt WTO-medlemskab) vil medføre ændringer i den nuværende forfatningsmæssige status. Oversættelse af den relevante del af talen er vedlagt som bilag.

Tjóðveldis forkvinde: Færøerne skal være en selvstændig nation

Tjóðveldi afholdt den 5. april 2025 årsmøde, hvor Siri Stenberg holdt sin første årsmødetale som forkvinde for partiet. Her tilkendegav hun, at Færøerne, for at kunne deltage på lige fod med andre lande i internationale fora, bliver nødt til at opnå status som en selvstændig nation og få større udenrigspolitiske beføjelser. Hun udtalte bl.a., at: *"Færøerne skal have fuld selvbestemmelsesret. Og det skal meddeles til FN"*.

Samtidig skal Grønland, Færøerne og Danmark samarbejde på udvalgte områder som ligestillede lande. Oversættelse af den relevante del af talen er vedlagt som bilag.

Omfordeling af poster i Tjóðveldis lagtingsgruppe

Tjóðveldi har omfordelt sine udvalgsposter i Lagtinget, og Hogni Hoydal er bl.a. blevet næstformand for Udlandsudvalget og medlem af Nordisk Råd, mens Liljan Weihe har mistet udvalgsposter/medlemskaber. Tjóðveldis forkvinde, Sirið Stenberg, afviser, at Liljan Weihe har mistet poster grundet sin holdning bl.a. i sagen om mistillidsvotum mod Javnaðarflokkurins tidligere landsstyrekvinde Ingilín D. Strøm og understreger, at ændringerne ikke handler om personer, men er en følge af omstruktureringen af partiets landsstyrepoter.

Debat om de nordatlantiske medlemmer af Folketinget

Under overskriften ”Min magt er illegitim” rejser MF Sjúrdur Skaale (Javnaðarflokkurin) i et indlæg i Weekendavisen den 23. april 2025 debat om at afskaffe de nordatlantiske medlemmer af Folketinget. Indlægget kommer i kølvandet på forløbet om klima-, energi- og forsyningsminister Lars Løkke Rasmussen (M), hvor nordatlantiske mandater forventes at stemme imod et mistillidsforslag i folketingsalen torsdag den 24. april 2025. *”Der er tale om en systemfejl i det danske demokrati, når fire nordatlantiske mandater kan afgøre et folketingsvalg eller om en minister skal væltes eller ej”,* udtaler Sjúrdur Skaale.

MF Anna Falkenberg (Samveldisflokkurin), der er uenig med Sjúrdur Skaale, tilkendegiver på Facebook den 23. april 2025 bl.a.: *”I politik gælder det om at have indflydelse, og så længe der bliver vedtaget love i det danske Folketing, som har indvirkning på Færøerne, så længe skal vi bevare pladserne i Folketinget.”*

Færøske fiskeprodukter får lettere adgang til det kinesiske marked

Landsstyrekvinde for udenrigs- og erhvervsanliggender, Sirið Stenberg, har været i Beijing for at underskrive to sundhedsprotokoller, der udvider færøsk eksport til Kina med vildtfanget fisk, fiskeolie og -mel. Protokollerne bliver både fra færøsk og kinesisk side beskrevet som et vigtigt skridt i at styrke handlen og samarbejdet mellem landene.

Elon Musk har etableret selskab på Færøerne

Elon Musk har etableret anpartsselskabet Sp/F Starlink Faroe Islands på Færøerne som en del af sin virksomhed SpaceX's globale satellitnetværk Starlink. Selskabet formodes at ville tilbyde satellitbaserede internet- og mobiltjenester til de færøske husstande. Det kan ifølge en færøsk IT-ekspert skabe tiltrængt konkurrence på markedet for tele- og mobiltjenester til gavn for de færøske forbrugere, men kan samtidig vække bekymring om datasikkerhed og mulig amerikansk overvågning.

Ny direktør for Almannaðráðið (Færøernes Socialstyrelse)

Hjördís S. Mortensen er udnævnt som ny direktør for Almannaðráðið med virkning fra 1. juni 2025. Hun er uddannet sygeplejerske, har en BA i samfundsvidenskab, 16 års erfaring i Almannaðráðið og har været fungerende tjenestechef for Trivnaðardepilin (Velfærdscentret). En hovedopgave for hende bliver at gennemføre strukturændringer og sammenlægge Trivnaðardepilin og Viðskiftadepilin (Borgercentret).